

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opraništvu v dijaškem semenišči (Knaben-seminar.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Denešnja številka „Slov. Gospodarja“ dopiše se vsem dosedanjim zvestim prejemnikom, prihodnja samo naročnikom.

Deležnina znaša 5 gld., naročnina za celo leto 3 gld., za pol leta 1 fl. kr. 60 kr., za četrť leta 80 kr.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

**Kmetško ljudstvo bi naj pomagalo nemškim liberalcem na konja?**

L. 1869 so v državnem zboru nemško-liberalni poslanci sklenoli postavo, po kateri se je imel gruntni davek iz nova uravnavati. Stari kataster bi se naj umaknil novej vcenitvi čistega dohodka pri zemljiščih. Dela je se lotilo ministerstvo, čisto liberalno, mogoče hitro. Kakor je postava velevala, tako so se sestavile okrajne vcenilne komisije, razposlali geometerji ali zemljomerci. Za okrajnimi komisijami so prišle deželne komisije in za temi velika centralna komisija 36 mož na Dunaji. Povsod so bili ali sami liberalci zraven ali vsaj v ogromnej večini. Centralna komisija je sklenola dne 21. dec. 1880 veliko 11letno delo, ki je davkeplačilce stalo 26 milijonov. Vsled dokončane uravnave plačajo davka tiste dežele menje, ki so bile do sedaj preobložene, n. pr. Češka je v 20 letih 60 milijonov goldinarjev vplačala preveč, itak vboga Kranjska pa 18 milijonov preveč. Drugim deželam pa, ki so do sedaj premalo plačevale, ker je stari kataster hitro v začetku narejen bil in povsod nizko čisti dohodek vcenjen, je se nekaj več davka odmerilo, vendar ne po samovoljnosti centralne komisije, ampak kakor so se dotične dežele po postavnih okrajnih in deželnih komisijah bile same vcenile. Med temi deželami je tudi Štajerska. Jeni po imenu kot čisti liberalci znani cenilne možje so našli 180.000 oralov še nevcenjenega zemljišča. Tudi so zasledili povsod tako srečno kmetovalstvo, da so čisti dohodek v starem katastru od 7 milijonov potis-

nili više do 13 milijonov. Vsled tega zadene štajerska zemljišča za 434.000 fl. večji davek. Ali drugače povedano: do sedaj smo zavoljo vcenjenega čistega dohodka 7 milijonov plačevali gruntnega davka 2,041.009 fl. zanaprej zavoljo nove in večje vcenitve čistega dohodka pa (centralna komisija je od 13 milijonov 2 milijona odbila) 2,475.000 gold. t. j. prej je 47 krajcarjev od oral ali johe bilo plačevati, sedaj pa 57 krajcarjev, tedaj za 10 krajcarjev več.

Takšen je konec 11letnega uravnavanja. Vse je se godilo, kakor je od nemških liberalcev sklenjena postava velevala. Pomagati ne more 15 let nihče nič, ako postava ostane, kakoršna je. Še ugovori ali reklamacije zoper preveliko vcenitev bodo se vršile letos po tej postavi. Na podlagi postave tedaj spremembe ni upati. To vedo tudi nemški liberalci prav dobro. Zato se ne pozivljajo na postavo, ampak kmetom štajerskim itd. svetujejo odpošiljati p r o š n j e, zlasti do državnega zbora. To se pa reče ravno toliko, kakor: mi liberalci smo pravi politični sužmarji, od nas sklenjena postava je sicer bila draga, ali strašno slaba, še hujša pa jena izpeljava v liberalnih rokah, zatoraj dragi kmetje, prosite narodno-konservativne poslance, naj ti blagovolijo popraviti, kar je naša neumnost zagrešila.“ No, pridni naši poslanci so prošnje res uslišali. Zborovali so celo noč od 18. do 19. dec. pret. l. da so tudi prošnje kmetov rešili, to pa tako, da so zavrgli predlog liberalca dr. Graniča, ki je v njem grajal ministerstvo grof Taaffejevo, a sprejeli nasvet konservativca in češkega narodnjaka kneza Lobkovic, namreč: prošnje se izročijo visokemu ministerstvu s tem, da vse stori, kar mu je postavno mogoče, da se zabrani preoblaganje dežel z gruntnim davkom. Tako je v resnici bilo. Za predlog kneza Lobkovic so glasovali vsi slovenski kmetški poslanci, med njimi se ve tudi gg. Herman, dr. Vošnjak in baron Goedel. Proti knezu Lobkovicu pa, tedaj zoper prošnje kmetov, so

hvala Bogu brezuspešno, glasovali mestni liberalci dr. Forregger, dr. Schmiderer ter pokazali, da jim je za kmete toliko mar, ko za lanski sneg. Kajti ko bi bil še knez Lobkovičev nasvet padel, vrgle bi se bile kmetске prošnje po stari liberalni navadi pod klop. Toda naša narodno-konservativna večina je uslišala prošnje kmetov. Zato pa je res le nevednosti ali političnej zagrizenosti bilo mogoče, da je 31. dec. okrajni zastop celjski predlogu nemčurjev dr. Nekermana in dr. Klančnika pritrtil ter velezaslužnim za blagor slovenskega ljudstva požrtvovalno borečim se poslancem gg. Hermanu, dr. Vošnjaku, baronu Goedelnu izrekel nezaupnico. Jednako neumna in neopravičena je izjava „Marburger Zeitung“, ki našim poslancem očita, da so opustili za koristi svojih volilcev potegovati se. To ni res, kakor vsa poročila pravijo. Sicer pa nas 20letna skušnja uči, da so le liberalni poslanci tisti bili, ki se za koristi kmeta niso zmenili, ampak ga na vsak način spravljali na nič!

Pred 20 leti se je našim kmetiskim ljudem razumno dobro godilo, zlasti potem, ko so bili gruntno rešitev poplačali. Bili so precej premožni, vsaj mnogo je bilo med njimi, ki so imeli čiste gruntne bukve, denarjev na izposojenji, hleve in kleti polne. Srenjske doklade bile so majhne, okrajne nobene, deželске neznatne, gruntna dača znosljiva. Oj kako je se vse to spremenilo na hudo! In kdo je temu kriv? Liberalni poslanci! Tega ne more nihče vtajiti; kajti narodnih je bilo malo ali nič, a konservativci so se komaj lani prav zglasili in prodrli. Ali niso v dobi liberalnej dobili kmetje prej nepoznanih visokih srenjskih, okrajnih in deželskih doklad? Dalje da so Judje prišli v deželo, da se je oderaška postava zatrla, gruntni začeli trgati, nemaniči ženiti, posilno legaliziranje, pomnoženi uradi, podražene pravde itd. itd. ali niso vsega tega liberalni gospodje krivi? Kupčijo, obrt, najbolj pa kmetijstvo je oškodovano vsled 20letnega liberalnega gospodstva. Brezobzirno so v raznih volilnih redih kmete tiščali v umetne manjšine. Še pred dvema letoma so v državnem zboru liberalni poslanci tirjali, naj bi kmetje sami plačevali 25 milijonov potroškov, kateri so se pri uravnavi gruntnega davka porabili. Kmetje pomnite to! Takšna je skrb nemških liberalcev do kmetov bila do sedaj? So se li hipoma spreobrnil na boljše? Kako je mogoče, da sedaj liberalci toliko gorijo za kmeta in begajo zoper ministerstvo, zoper konservativne in narodne poslance? Da bi se liberalci bili poboljšali in v prave prijatelje kmetov spremenili, to ni lahko verjetno. Prej bo lišica s petelinom plesala, volk ovcam, medved bučelam, ščuka ribicam prizanašala, kakor pa pravi liberallec za kmetске koristi brezsebično kaj storil. Takšna je tudi tukaj. „Marburger-Zeitung“ nam je pravi uzrok, zakaj bi naj kmetje sedaj vzdramili se, takole naglasila: „bei der Neuwabl fallen die deutschen Landwähler von der klerikalen Partei ab; die Reste (Čehi, Slovenci itd.) werden zur

Minderheit herabgedrückt und es fällt auch das Ministerium Taafe, es stürzt das herrschende System . . . t. j. zbegani nemški kmetje popustijo svoje konservativne poslance, izvolijo liberalce in tako zgubijo Čehi in Slovenci itd. svoje nemške prijatelje ter se potisnejo v manjšino in nemško-liberalna stranka je zopet — na konji. To je tedaj po izjavah samih nemško-liberalnih listov glavni uzrok, smoter, cilj in konec vsega sedanjega hrupa na kmetih. Ubogi, zaničevani kmet bi naj onemogli liberalcem pomagat na konja, da bi bil potem popolnem in za vselej uničen. Ni toraj za kmeta samega liberalcem mar, ne skrbi jih toliko ne večja ne manjša gruntna dača, glavni cilj je prebivalstvo iznemiriti, s praznim strahom preplašiti in z lažmi zoper njegove najboljše in resnične prijatelje, konservativne poslance, naščuvati in potem pri novih volitvah do zopetnega gospodstva priplezati. No, kolikor poznamo slovenske kmete na Štajerskem, bodo ti podpisovali prošnje, delali pritožbe zoper očividno previsoko jim vcenjeni čisti dohodek zemljišč pa liberalnim nemškim in nemškutarskim kričačem ne bodo na limance hodili. Za to so predobro podučeni, po lastnih skušnjah pa tudi po naših pridnih in resnicoljubnih slovenskih listih. Pretrdno so prepričani, da je nemški liberalizem pouzročil propadanje kmetskega stanu in da ga rešijo le narodno-konservativni poslanci. Jednako mislijo tudi v ogromnej večini nemški kmetje. Zato bodo pa nemški liberalci po tej kmetскеj praski še boljše oslabljeni in osramoteni pred celim svetom stali!

## Gospodarske stvari.

### Ožig po sadnih drevesih.

M. Ožig ali črni prisad na sadnih drevesih nastane, če drevo v premokrem ali pa tudi nasproti v presubem kraju stoji, kder korenine v vročem pesku rastejo. Pred vsem drugim gre tukaj vzroke odstraniti, ako se hoče, da bolena drevesa ozdravé. Tedaj naj se gleda, da se makrotna zemlja kolikor toliko osuši, presuha in prevroča nasproti namoči in ohladi. Ko ima drevo že ožig, se mu mora bolna skorja izrezati in sicer tako, da se z njo tudi še nekaj zdrave skorje odreže. Ravno tako se mora tudi nezdrav les z nožem odpraviti in rana z mažo zamazati, ktera se je iz masti in smole naredila. Teh tvarin se vzame vsake jednako veliko. Ta maža se s čapkom, dokler je še topla, po rani namaže, tako, da je ta črez in črez zamazana. Skorja v kratkih letih zopet zaraste. Včasih se v prvem letu pod mažo vzdigne mehur, v katerem je ali voda ali drevesni sok. Tak mehur se mora predreti, da mu voda izteče in maža se zopet trdno na les pritesne. Tako se marsiktero boleno drevo zopet otme.

Sejmi na Koroškem. 8. jan. Gmind, 10. jan. Beljak, Pliberk, Strassburg, 12. jan. Milstat, 17. jan. sv. Vid. 20. jan. sv. Hema na Krki.